

Konferencja
iNOWACJE
NA RYNKACH FINANSOWYCH
2007

MiFID a ryzyko operacyjne

Rafał Rudzki, Biuro Bezpieczeństwa KDPW S.A.

Warszawa, 17 października 2007 roku

kdpw

MiFID a ryzyko operacyjne

Bezpieczeństwo rynków finansowych

- Basel II / Nowa Umowa Kapitałowa (NUK)
- Capital Requirements Directive (CRD)
- Markets in Financial Instruments Directive (MiFID)
- Zarządzanie Ryzykiem, w tym: Operacyjnym (OpRisk)
- Business Continuity Planning (BCP)
- Information Security Management (ISM)
- (...)

MiFID a ryzyko operacyjne

Markets in Financial Instruments Directive

- Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych
- Dyrektywa 2006/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. zmieniająca dyrektywę 2004/39/WE
- Dyrektywa Komisji 2006/73/WE z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzająca środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1287/2006 z dnia 10 sierpnia 2006 r. wprowadzające środki wykonawcze do dyrektywy 2004/39/WE

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID – regulacja rynku usług inwestycyjnych

- Ma zastosowanie do firm inwestycyjnych oraz rynków regulowanych, jak również w ograniczonym stopniu do instytucji kredytowych świadczących usługi inwestycyjne i/lub prowadzących działalność inwestycyjną.
- Obejmuje następujące obszary:
 - Zobowiązania dotyczące prowadzenia działalności w przypadku świadczenia usług na rzecz klientów (m.in. klasyfikacja klientów i zasada „*best execution*”).
 - Przejrzystość i integralność rynku finansowego (rynki regulowane, MTF-y, *systematic internalisers*).
 - Wymogi organizacyjne dla instytucji świadczących usługi inwestycyjne.
 - Zasada „*single passport*”.

MiFID a ryzyko operacyjne

Ryzyko w Nowej Umowie Kapitałowej

- Ryzyko rynkowe
- Ryzyko kredytowe
- **Ryzyko operacyjne** – ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności **wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych** lub ze **zdarzeń zewnętrznych**. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi **ryzyko prawne**, natomiast wyłącza się z niego ryzyko reputacji i strategiczne.

MiFID a ryzyko operacyjne

Capital Requirements Directive

- Dyrektywa 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych (CAD).
- Dyrektywa 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (BCD).

MiFID a ryzyko operacyjne

CRD – implementacja NUK

- Spełnianie przez firmy inwestycyjne oraz instytucje kredytowe wymogów kapitałowych (w tym: na pokrycie ryzyka rynkowego, kredytowego i **operacyjnego**).
- Podejmowanie i prowadzenie działalności przez instytucje kredytowe oraz ostrożnościowy nadzór nad nimi.

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID a CRD

- Dyrektywa 2006/49/WE podając definicję „firmy inwestycyjnej” odwołuje się do dyrektywy 2004/39/WE.
- W dyrektywie 2006/49/WE w kilku miejscach zaznacza się jej uzupełniający charakter w stosunku do dyrektywy 2004/39/WE.
- Państwa członkowskie stosują przepisy MiFID od 1 listopada 2007 r. a przepisy CRD od 1 stycznia 2007 r. (najpóźniej od 1 stycznia 2008 r.).
- Przygotowana nowelizacja Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi uwzględnia konieczność wprowadzenia do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektyw MiFID i CRD.

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (1)

- Art. 13 ust. 5 dyrektywy 2004/39/WE („Wymogi organizacyjne”): Polegając na stronie trzeciej w sprawie pełnienia funkcji wykonawczych (...) firma inwestycyjna zapewnia, że podejmuje wszelkie właściwe kroki mające na celu uniknięcie dodatkowego **ryzyka (operacyjnego)**. Firma inwestycyjna wprowadza (...) skuteczne procedury oceny ryzyka.
- Art. 34 dyrektywy 2006/49/WE („Zarządzanie ryzykiem i ocena kapitału”): Właściwe organy zobowiązują każdą firmę inwestycyjną, by oprócz spełnienia wymogów określonych w Art. 13 dyrektywy **2004/39/WE**, spełniała także wymogi określone w Art. 22 (zarządzanie ryzykiem) i Art. 123 dyrektywy 2006/48/WE (utrzymanie kapitału na zabezpieczenie ryzyka).

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (2)

- Załącznik V dyrektywy 2006/48/WE, do którego odsyła Art. 22 („Techniczne kryteria organizacji i traktowania ryzyka”) - pkt. 9 („**Ryzyko operacyjne**”):
 - Wdraża się zasady i procedury oceny stopnia narażenia na **ryzyko operacyjne**, w tym zdarzenia o niskiej częstotliwości, lecz poważnych skutkach (...)
 - W celu zapewnienia instytucji kredytowej możliwości prowadzenia bieżącej działalności i ograniczenia strat w przypadku poważnego zakłócenia jej działalności gospodarczej ustala się plany awaryjne i plany utrzymania ciągłości działalności gospodarczej (BCP).

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (3)

- Art. 5 ust. 2 dyrektywy 2006/73/WE („Ogólne wymogi organizacyjne”): Państwa członkowskie wymagają, by firmy inwestycyjne ustanowiły, wprowadziły i utrzymywały systemy i procedury, które zapewniają właściwy stopień bezpieczeństwa, integralności i poufności informacji, uwzględniając przy tym charakter takich informacji (ISM).
- Art. 5 ust. 3 dyrektywy 2006/73/WE: Państwa członkowskie wymagają, by firmy inwestycyjne ustanowiły, wprowadziły i utrzymały odpowiednią politykę utrzymywania ciągłości działalności gospodarczej, której celem jest zachowanie najważniejszych danych i funkcji oraz utrzymanie usług i działalności inwestycyjnej w razie przerwy w funkcjonowaniu systemów i procedur – a jeśli nie jest to możliwe – możliwie szybkie przywrócenie takich danych i funkcji oraz możliwie szybkie wznowienie usług i działalności inwestycyjnej (BCP).

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (4)

- Art. 7 ust. 1 dyrektywy 2006/73/WE („Zarządzanie ryzykiem”): Państwa członkowskie wymagają od firm inwestycyjnych podjęcia następujących działań:
 - ustanowienia, wprowadzenia i utrzymania odpowiednich zasad i procedur zarządzania ryzykiem służących rozpoznawaniu ryzyka związanego ze stosowanymi przez przedsiębiorstwo **działaniami**, **procesami** i **systemami**, a w razie potrzeby określenia akceptowalnego poziomu ryzyka;
 - przyjęcia skutecznych uzgodnień, procedur i mechanizmów w celu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością przedsiębiorstwa oraz stosowanymi przez nie **procesami** i **systemami**, w oparciu o akceptowalny poziom ryzyka, o którym mowa powyżej;
 - (...)

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (5)

- Art. 7 ust. 2 dyrektywy 2006/73/WE: Państwa członkowskie wymagają, by firmy inwestycyjne – tam gdzie jest to właściwe i proporcjonalne w stosunku do charakteru, skali i stopnia złożoności działalności gospodarczej oraz do charakteru i zasięgu usług i działań inwestycyjnych wykonywanych w toku tej działalności – ustanowiły i utrzymywały **komórkę ds. zarządzania ryzykiem**, która działa niezależnie i wykonuje następujące działania:
 - wdrażanie zasad i procedur, o których mowa w ust.1;
 - składanie sprawozdań i doradzanie kierownictwu wyższego szczebla (...)

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (6)

- Art. 6 ust. 1 dyrektywy 2006/73/WE („Zgodność z przepisami - *Compliance*”): Państwa członkowskie wymagają, by przedsiębiorstwa inwestycyjne ustanowiły, wprowadziły i utrzymywały zasady i procedury służące wykrywaniu ryzyka niewypełnienia przez przedsiębiorstwo jego zobowiązań wynikających z dyrektywy 2004/39/WE oraz zagrożeń, które temu towarzyszą, jak również by wprowadziły odpowiednie środki i procedury, tak by ograniczyć takie ryzyko do minimum oraz umożliwić właściwym władzom skuteczne wykonywanie uprawnień przysługujących im na mocy tejże dyrektywy.

MiFID a ryzyko operacyjne

MiFID o zarządzaniu ryzykiem (7)

- Art. 6 ust. 2 dyrektywy 2006/73/WE: Państwa członkowskie wymagają, by przedsiębiorstwa inwestycyjne ustanowiły i utrzymywały stałą i skuteczną **komórkę ds. nadzoru zgodności z prawem** (...)
- Art. 8 dyrektywy 2006/73/WE: Państwa członkowskie wymagają, by przedsiębiorstwa inwestycyjne (...) ustanowiły i utrzymywały **komórkę ds. audytu wewnętrznego**, która działa niezależnie i oddzielnie w stosunku do innych komórek i obszarów działalności przedsiębiorstwa inwestycyjnego (...)

MiFID a ryzyko operacyjne

Profil ryzyka operacyjnego

- Klasyfikacja ryzyka operacyjnego
 - Czynniki ryzyka operacyjnego
 - Zdarzenia operacyjne
- Lokalizacja ryzyka
 - Linie biznesowe
 - Procesy biznesowe
- Poziom ryzyka operacyjnego
 - Częstotliwość / Prawdopodobieństwo
 - Poważność / Dotkliwość

MiFID a ryzyko operacyjne

Czynniki ryzyka operacyjnego - kategorie

- **Ludzie** (błędy pracowników, działania nieautoryzowane)
- **Procesy** (wewnętrzne procedury, sposoby działania)
- **Relacje** (klienci, kontrahenci)
- **Systemy** (informatyka, telekomunikacja)
- **Prawne** (regulacyjne, obsługa prawna)
- **Zewnętrzne** (terroryzm, klęski naturalne)

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (1)

- Wdrożenie zasady „*best execution*”:
 - **Ryzyko** związane z funkcjonowaniem **systemów informatycznych** (połączenie ofert z wielu platform obrotu, przechowywanie przez pięć lat danych o ofertach, nowe oprogramowanie).
 - **Ryzyko** związane z działaniem **pracowników** oraz nowych **procedur wewnętrznych** (ustanowienie i wykonanie polityki realizacji zlecenia, uzyskanie zgody klientów, obsługa nowego oprogramowania).

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (2)

- Wprowadzenie klasyfikacji klientów, zapewnienie odpowiedniości (*suitability*) oraz ogólnej adekwatności (*appropriateness*) usług:
 - **Ryzyko** związane z działaniem **pracowników** oraz nowych **procedur wewnętrznych** (uzyskanie informacji o wiedzy i doświadczeniu klientów, oferowanie właściwych produktów, ostrzeżenie przed ryzykownymi inwestycjami, zmiana kategorii klienta).
 - **Ryzyko relacji** z klientami, **ryzyko prawne** (reklamacje, spory prawne).

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (3)

- Obowiązki informacyjne dla (potencjalnych) klientów detalicznych:
 - **Ryzyko** związane z działaniem **pracowników** oraz nowych **procedur wewnętrznych** (informacje przekazywane przed zawarciem umowy, potwierdzenia realizacji transakcji)
 - **Ryzyko relacji** z klientami, **ryzyko prawne** (marketing - rzetelny i jasny przekaz informacji, reklamacje, ewentualne spory prawne).

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (4)

- Przeciwdziałanie sprzecznościom (konfliktom) interesów:
 - **Ryzyko** związane z działaniem **pracowników** oraz nowych **procedur wewnętrznych** (zysk firmy inwestycyjnej lub jej pracownika osiągnięty kosztem klienta, przedkładanie interesu jednego klienta nad interes innego klienta)
 - **Ryzyko relacji** z klientami, **ryzyko prawne** (reklamacje, ewentualne spory prawne).

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (5)

- Pełnienie roli podmiotu systematycznie internalizującego transakcje (*systematic internaliser*):
 - **Ryzyko** związane z funkcjonowaniem **systemów informatycznych** (niezwłoczna informacja o ofertach)
 - **Ryzyko** związane z działaniem **pracowników** (nowy rodzaj działalności)
 - **Ryzyko prawne** (zgodność z zasadami przejrzystości rynków instrumentów finansowych)

MiFID a ryzyko operacyjne

Wdrożenie MiFID a profil ryzyka (6)

- Prowadzenie działalności za granicą na podstawie „*single passport*” – **ryzyko prawne**, **ryzyko regulacyjne** (niejasności w kwestii tego, czy działalność firmy inwestycyjnej podlegać będzie nadzorowi jedynie rodzimego Państwa Członkowskiego, czy też w pewnych sytuacjach również przyjmującego Państwa Członkowskiego).

MiFID a ryzyko operacyjne

Implementacja MiFID

- Dyrektywy 2004/39/WE oraz 2006/73/WE wymagają transpozycji do przepisów krajowych, która winna być dokonana do 31 stycznia 2007 r.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1287/2006 wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich (przepisy stosuje się od dnia 1 listopada 2007 r.)

MiFID a ryzyko operacyjne

Sytuacja w Polsce

- Brak implementacji w terminie dyrektyw 2004/39/WE oraz 2006/73/WE przy jednoczesnym wejściu w życie 1 listopada 2007 r. rozporządzenia nr 1287/2006.
- Pomysł częściowej implementacji MiFID jedynie poprzez zmianę w przepisach rozporządzeń (wydawanych przez właściwego ministra i niewymagających zmiany ustaw).
- **Ryzyko prawne** wynikające z niejasności obowiązujących przepisów (firmy inwestycyjne mogą być narażone na roszczenia ze strony klientów za niestosowanie przepisów unijnych).

MiFID a ryzyko operacyjne

PODSUMOWANIE

- MiFID jako element większego zbioru regulacji, norm i praktyk.
- Interakcje między dyrektywami MiFID i CRD.
- Przepisy MiFID dotyczące zarządzania ryzykiem.
- Wdrożenie MiFID a profil ryzyka operacyjnego.
- Opóźniona implementacja w Polsce – dodatkowe ryzyko operacyjne.

MiFID a ryzyko operacyjne

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

RAFAŁ RUDZKI

Biuro Bezpieczeństwa

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.

tel. (0-22) 5379 476

rafal.rudzki@kdpw.pl